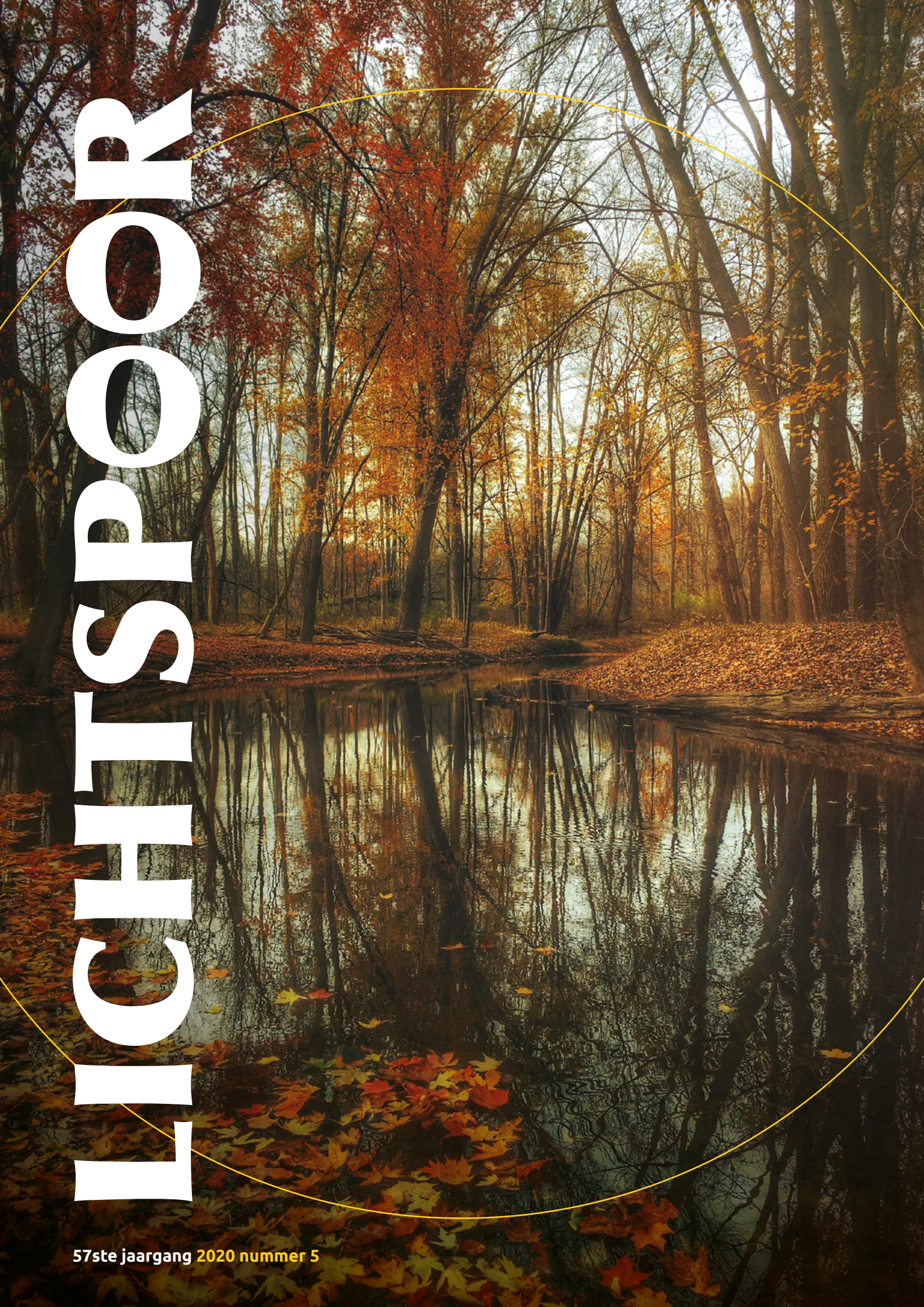

LICHTSPOOR

57ste jaargang 2020 nummer 5

Door veel verdrukkingen

'En nadat zij aan die stad het evangelie verkondigd hadden en veel discipelen gemaakt hadden, keerden zij terug naar Lystre, Ikonium en Antiochië, en zij versterkten de zielen van de discipelen, spoorden hen aan in het geloof te blijven en zeiden *dat wij door veel verdrukkingen in het Koninkrijk van God moeten ingaan*' (Handelingen 14:21 en 22).

Bij het lezen van de Bijbel kun je ineens blijven haken bij een enkel woord of zinnetje. Hier heb je zo'n zin. Midden in het reisverslag dat Lukas schrijft over Paulus en Barnabas staat het er... *dat wij door veel verdrukkingen in het Koninkrijk van God moeten ingaan*.

Wij moeten door veel verdrukkingen (je kunt ook lezen verzoeking(en)) in het Koninkrijk van God ingaan. Het is op de eerste klank af niet zo'n erg uitnodigend zinnetje. De Geest is uitgestort (daar staat het Bijbelboek Handelingen vol van) en het evangelie is volop bezig door te breken van Jeruzalem naar de wereld buiten Israël. Het evangelie van Jezus Christus biedt toch hoop en leven? Wat lezen we hier echter? Verdrukking en beproeving. En dat zegt niet Lukas, maar dat zeggen Paulus en Barnabas: *Wij moeten door veel verdrukkingen het Koninkrijk van God ingaan....*

Blijkbaar is het niet alleen de ervaring van de discipelen, maar ook van de verkondigers, Barnabas en Paulus. Hier zeggen zij iets dat breder is dan de concrete situatie van de nieuwe gelovigen en de nieuwe gemeenten. Hier horen we iets terug dat voor alle gelovigen geldt. Het is geen *voorwaarde* om het Koninkrijk in te gaan, maar het is een *gevolg* van die

overgang naar het Rijk van Christus. En dan komen ons woorden te binnen van Jezus zelf: 'Wie zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, is Mij niet waard' (Matt 10 : 38). Of ook: 'Als iemand achter Mij aan wil komen, moet hij zichzelf verloochenen, zijn kruis opnemen en Mij volgen' (Matt. 16 : 24). Of: 'Moest de Christus dit niet lijden en zo Zijn heerlijkheid ingaan?' (Lukas 24 : 26). Timotheüs schrijft: 'Allen die godvruchtig willen leven in Christus Jezus, zullen vervolgd worden' (2 Tim 3:12).

Een leerling is niet meer dan zijn leermeester. Paulus en Barnabas geven dus hier aan de nieuwe gelovigen een bijsluiter bij het geloof. Die verder reikt dan de praktische belemmeringen die zij ervaarden. Opdat wij het weten. Het geloof heeft een prijs.

Nu worden we even heel stil. Het einde van het geloof is Christus. Maar de weg kent moeilijkheden. Van velerlei aard. Wat is het toch bemoedigend en beloftevol dat wij in deze coronacrisis woorden krijgen aangereikt van onze Heiland. Hij kent ons leven, draagt het leven, ons leven en maakt het draaglijk. Dit woord van Paulus en Barnabas bemoedigt ons en troost ons tegelijk. Het is een teken van de levende God.

Een wonderlijk geloof is het en blijft het. Het Woord van een betrouwbare Vader, een dienende Zoon en een levendmakende Geest.

*Nico de Waal,
Waddinxveen*

Geen mens moet door zoveel zorgen heen als de christen. Maar dat moet ons niet verwonderen, want Christus is de gekruisigde en zonder kleerscheuren komt geen christen tot leven.

Dietrich Bonhoeffer

Alle dagen zingen

De Psalmberijming heeft hij binnen handbereik; zo nu en dan pakt emeritus-predikant Van den Brink (87) er een paar regels uit, als hij momenten uit zijn levensloop toelicht. Vaker citeert hij uit het hoofd. 'Dat betekent dat ze léven.' Ze gaan al 80 jaar met hem mee, sinds hij ze op de lagere school leerde. Hij zingt ze dagelijks. 'Beter: bij dagen én bij nachten.'

'Na mijn 80e heb ik nog veel bijgeleerd, in het huishouden. Ik woon alleen. Twee jaar geleden moest mijn vrouw, die lijdt aan dementie, verhuizen naar het verpleeghuis. Een ingrijpende beslissing, die ik lang voor

me uitgeschoven heb. Ik wou haar niet kwijt, al moest ik haar wel de hele dag in de gaten houden. "Pa, kijk uit dat je er zelf niet onderdoor gaat", zeiden de kinderen. Maar ik dacht steeds: dat redden we wel, samen. Tot ik een keer terug kwam van de markt, ik zou even weggaan. Binnen de afgesproken tijd was ik terug. Ze stond beneden in de hal, vastbesloten om me te gaan zoeken. Ik moet er niet aan denken wat er had kunnen gebeuren als ze was gaan dwalen. Door die ervaring ging ik overstag.

Ze verblijft nu in *Elim*, hier vlakbij; ik kom er elke dag. Het alleen-wonen valt me zwaar. Daar kwam de

corona-crisis nog bij; het verpleeghuis ging op slot. Tot overmaat van ramp kreeg mijn vrouw blaas- en longontsteking. 'En mijn geest doorzocht de reden, waarom God die tegenheden mij in zulk een mate zond. En wat mij te duchten stond' – om de berijmde Psalm te citeren. Met die vragen kun je een tijd rondtobben, als je de hele dag alleen bent, in je appartement.

Maar soms gebeurt het me, dat ik via de kerkdienst die ik beluister, antwoord krijg op vragen waar ik mee worstel. Onlangs nog werd ik getroost door een preek over 'Mijn genade is u genoeg'.

Psalmen

Mijn vrouw herkent me nog wel, maar je kunt eigenlijk geen gesprek meer met haar voeren. Wel zingen - en dat doen we elke dag. Psalmen, 25, 42, 43, 81. Ik zet in en zodra ze het herkent, zingt ze mee.

Als predikant in Friesland heb ik eens een vrouw bezocht die leed aan dementie.

De ziekte was al in een vergevorderd stadium, een gesprek was niet meer mogelijk. Ik las een stukje uit de Bijbel, bad met haar. Ter afsluiting zong ik een Psalm, die ze tot mijn verrassing meezong.

"Nu heb ik toch een kerkdienst meegemaakt", zei ze toen ik opstond. Mooi is dat hè? Als bijna alle communicatie stopt, kun je nog wel zingen. Daar kun je je hart aan ophalen.'

Dankdag

Ik woon in het centrum van Putten, ongeveer 6 km van de boerderij waar in 1933 mijn wieg stond. Toen de razzia hier plaatsvond, waarbij 661 mannen en jongens uit het dorp door de Duitsers werden afgevoerd, was ik 11. Mijn moeder lag die dag ziek op bed, mijn vader was met twee van mijn zussen naar de kerk, in het dorp. Ze wisten te ontkomen en vonden onderdak in een schuilkelder, bij familieleden. Maar een Duitser wist hem te vinden en wilden hem meenemen. Het verhaal gaat dat mijn vader tegen hem zei: "Ik heb 12 kinderen en een zieke vrouw, ik kan onmogelijk weg..." Die woorden moeten die soldaat zo geraakt hebben, dat hij in huilen uitbarstte en mijn vader liet gaan. Zo bleef hij wonderlijk gespaard. De razzia heeft aan ruim 600 mensen het leven

gekost. De impact daarvan drong in die tijd nauwelijks tot me door. De jaarlijkse herdenking had voor ons gezin een heel andere kleur. Het was eerder een dankdag, dat mijn vader niet was weggevoerd.

Roeping

Twaalf jaar was ik, toen ds. G. Boer een keer na afloop van de catechisatie aan me vroeg: "Zou jij niet predikant willen worden?" Blijkbaar zag hij iets in me. Een paar weken later adviseerde mijn vader me te kiezen voor de mulo, want dan kon ik altijd nog verder studeren. Achteraf gezien zijn dat de eerste zetten geweest in de richting van het ambt, al lag dat nog ver achter de horizon.

Ik was opgegroeid op de boerderij, ging naar de lagere landbouwschool in Nijkerk en na de middelbare in Putten werd ik stal- en voederadviseur. Kennelijk

was ik bewust of onbewust wel bezig met het verlangen naar het ambt. Ergens onderweg werd ik sterk gedrongen tot een gebed. Ik zette mijn motor langs de kant van de weg. Ik denk dat daar de overtuiging is gegroeid dat ik predikant mocht worden.

Operatie

Na de catechetencursus werd ik pastoraal werker en begon een opleiding tot hulpprediker. Veertig jaar geleden, op 1 juli 1980, hield ik mijn eerste preek, over Joh. 1: 29: 'Zie het lam van God dat de zonde der wereld wegdraagt.'

Dat was een bijzondere mijlpaal. Maar als ik mijn leven overzie denk ik met nog meer verwondering en dankbaarheid terug aan de zware hartoperatie die ik een jaar daarvóór had mogen doorstaan. De chirurg was de dag tevoren nog bij me langsgelopen: "Morgen is het zover, ik weet niet wat het wordt..." Ik vond rust in de Psalmen: 'Doch gij, mijn ziel, het ga zo 't wil, / Stel u gerust, zwijg Gode stil; / Ik wacht op Hem; Zijn hulp zal blijken. / Hij is mijn rots, mijn heil in nood, / Mijn hoog vertrek; Zijn macht is groot; / Ik zal noch wank'len, noch bezwijken.'

Ik sliep die nacht als een roos. Van 's morgens 8 uur tot 's avonds 7 uur hebben ze me geopereerd. Daar had mijn leven kunnen eindigen. Maar ik heb er door Gods goedheid nog 41 jaar bijgekregen. De verwondering daarover ebt niet weg.

'Als bijna alle
communicatie stopt,
kun je nog wel zingen.
Daar kun je je hart
aan ophalen.'

Mijn geloof wordt regelmatig aangevochten; de boze zit niet stil. Maar in de Psalmen vind ik houvast. 'Keer mijne ziel, tot uwe ruste weder. Gij zijt verlost, God heeft u welgedaan' (Ps. 116).

Koos van Noppen

T. van den Brink (1933) is geboren in Putten. Na de lagere en middelbare landbouwschool werkte hij als stal- en voedingsadviseur bij een zuivelfabriek in Amerongen, later als boekhouder bij de Nederlandse Christelijke Boeren- en Tuindersbond. Hij volgde de catechetencursus en de opleiding tot hulpprediker. Hij deed pastoraal werk in Opheusden en Kesteren en in Ederveen, tot hij daar in 1987 werd bevestigd tot predikant. Van 1991 tot aan zijn emeritaat, in 1998, was hij predikant in het Friese Kollum en het Groningse Leek.

'Daar had mijn leven kunnen eindigen. Maar ik heb er door Gods goedheid nog 41 jaar bijgekregen.'

'Adem in, adem uit'

'Adem in.'
'Adem vasthouden.'
'Ademt u maar weer door...'

Ik ga door de scan.
Geel-groene pakken hebben me gebracht.
Nu ja, niet die pakken natuurlijk. De mensen er in.
In het holst van de nacht. Een ambulance.

Zomaar, van het ene op het andere moment, lig je in
een andere wereld.
Blauwe pakken. Witte jassen.
Verpleegkundigen. Artsen.
Wat een wonder dat dit allemaal bestaat!
Wat een wonder dat je niet aan je lot wordt
overgelaten...
Dat je wel een tijdje, maar geen eeuwigheden behoeft
te wachten om geholpen te worden. Wachten duurt
- zeker midden in de nacht - toch al lang genoeg als
je met aanvallen te maken hebt. Kolieken.

Hoe je er vanaf komt?
Ik heb er niet voor gestudeerd. Daar moet je arts
voor zijn.
Wat een wonder, dat ze bestaan! Artsen, verpleeg-
kundigen. Dat ze je midden in zo'n donkere nacht
willen helpen...
'Wij zullen leren leven van de verwondering' - zo
zong Willem Barnard ons voor.

Ik moet door de scan. Een soort tunnel waar je
doorheen gaat.
De 'pakken' nemen afscheid. Dat zeggen ze zo niet,
maar ik denk het wel.
Achter dichte deuren zullen ze wachten tot het klaar is.

Ik glijd de tunnel in.
Er draait iets rond, rondom mij heen.
Al gauw klinkt een blikken stemmetje.
'Adem in.' Even later: 'Adem vasthouden.'

Waar doen me die woorden toch aan denken?

Het is zondag. Zondagmorgen.
Ik realiseer me spontaan dat ik anders in de kerk
was geweest.
Wellicht had ik daar dat mooie lied gezongen:

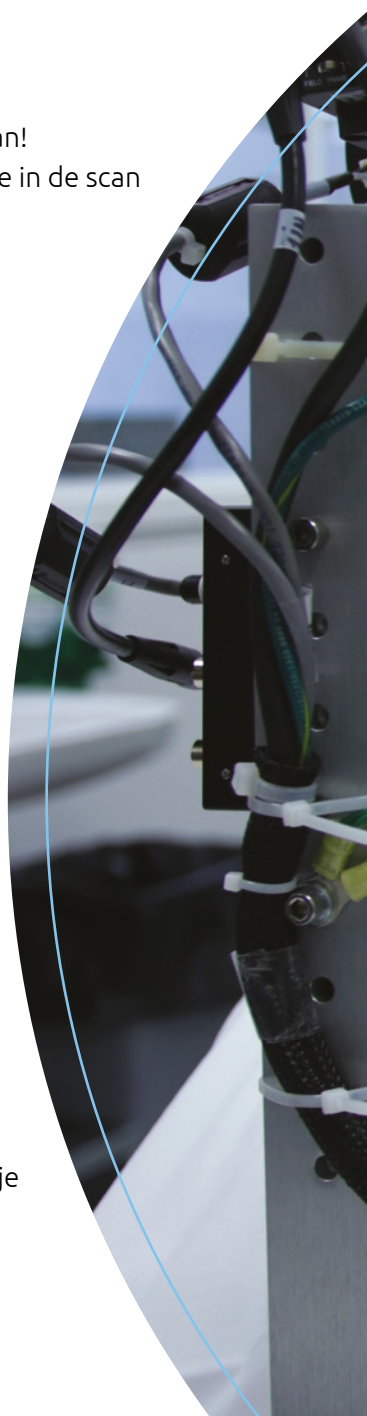
Wat zijn de goede vruchten,
die groeien aan de Geest?
De liefde en de vreugde,
de vrede allermeest...

Daar komen die woorden vandaan!
Althans, daar doet dat stemmetje in de scan
me nu aan denken.

Wij zullen leren leven
van de verwondering:
dit leven, deze aarde,
de adem in en uit,
het is van Gods genade
en zijn lankmoedigheid.

De adem in en uit.
Ademen. Willem Barnard had
er moeite mee. Een longziekte
maakt van ademen soms alles
behalve een feest. Dan weet
je heel goed: het is niet van-
zelfsprekend dat je ademen
kunt. Ademen is een groot
wonder. De adem in,
de adem uit: het is puur
genade, een stukje van Gods
lankmoedigheid...

Van die verwondering zullen wij
leren leven!
Barnard zag het goed: dat moet je
wel leren.

En leren gaat vaak met vallen en opstaan...

Maar - zo zingt dit lied - we zullen het leren! Ooit krijg je het onder de knie.

Misschien pas op je oude dag.

Misschien pas als je in het holst van de nacht per ambulance naar de Spoedeisende Hulp bent vervoerd.

Misschien pas als je uit zo'n scanner dat stemmetje hoort: Adem in. Adem vasthouden.

Maar de verwondering zal wel het grootst zijn op de dag waarop je laatste adem stukt en je dan van een hemelse stem toch te horen krijgt: Ademt u maar weer door!

André F. Troost

Gebeiteld

Een tijdje geleden was ik op de begraafplaats 'Oostergaarde' in Harderwijk. Mijn aandacht werd getrokken door twee grafstenen die vlak naast elkaar stonden. Op beide stenen stond namelijk dezelfde tekst: 'Ik weet echter: mijn Verlosser leeft' (Job 19: 25a).

Nadat de vrienden van Job een aantal dagen zwijgend naast hem hebben gezeten, neemt één van hen het

woord. Volgens hem moest met Job wel iets aan de hand zijn, want anders zou hem al die ellende niet overkomen zijn...

Daarna opent Job zijn mond. Hij belijdt: 'Och werden mijn woorden maar opgeschreven. Och, werden ze maar opgetekend in een boekrol! Werden ze maar met een ijzeren griffel en lood voor eeuwig in een rots uitgehakt! Ik weet echter: mijn Verlosser leeft'.

Deze twee families hebben de woorden van Job in praktijk gebracht. Ze hebben de steenhouwer de opdracht gegeven deze woorden in marmeren grafzerken te beitelen.

Terwijl mijn oog over twee naastgelegen stenen glijdt, doe ik opnieuw een opmerkelijke ontdekking. Weer tweemaal eenzelfde tekst: 'En nu, wat verwacht ik, Heere? Mijn hoop, die is op U!' (Psalm 39: 8).

Teruglopend naar de uitgang van de begraafplaats, moest ik denken aan mijn jongste groep catechisanten. Aan het einde van een les over de dood geef ik hen de opdracht: teken een grafsteen en schrijf daar een tekst op. Na een paar minuten vraag ik hen hun tekst voor te lezen.

De meesten hebben dezelfde tekst opgeschreven: 'De Heer is mijn Herder' (Psalm 23:1).

Tussen twee haakjes: weet u al welke tekst u op uw grafsteen wilt laten beitelen?

*Ds. H.J. van der Veen,
Sliedrecht*

Ontvangen woorden

Telefoontje van een begrafenisondernemer uit een naburige plaats. Een heftig bericht.

Een alleenstaande vrouw had een einde aan haar leven gemaakt. Ze was hoog opgeleid, psychiatrisch patiënte, en kende dagen van diepe angsten en wanhoop. In haar afscheidsbrief had zij gevraagd of ik, als predikant van haar bejaarde ouders, het aan hen wilde vertellen...

Met lood in je schoenen ga je dan op pad. Je fietst een omweg. Traag malen de pedalen. Hoe breng je zo'n onheilsbericht over? Gebed in mijn hart. 'God, wees met die oude vader en moeder! Geef me de juiste woorden en vooral de goede toon.'

Het is inmiddels jaren geleden; hoe het gesprek verlopen is, weet ik niet meer. Ik herinner mij nog wel scherp de ontredderde blik van die oude boer, toen

hij me vroeg: *'Hebt u een troostwoord voor ons?'*

Wie kan in zo'n situatie een troostwoord spreken? Ik keek naar de lege stoel in de kamer. Daarin zat - naar mijn geloofsovertuiging - de Goede Herder, als stille Aanwezige. 'Schenk me een woord voor deze diep-bedroefde mensen!'

Nachtelijk duister

In een flits schoot mij een meditatie te binnen, die ik jaren eerder had gehouden. Ik pakte mijn bijbeltje en las Markus 6, vers 45-48. De Heiland dwingt aan het einde van een drukke dag zijn leerlingen naar de overzijde van het meer te varen, terwijl Hij Zelf achter blijft om te bidden op een berg. Dán wordt het nacht en klappt een valwind van de bergen op het meer. De heftige wind is hun zo tegen dat de leerlingen de grootste moeite hebben om het schip vooruit te krijgen. En dan staat er dat Jezus vanaf die berg ziet in welke penibele situatie zijn leerlingen zich daar beneden Hem bevinden (vers 48). Zijn goddelijke ogen doorboren het nachtelijk duister en overbruggen de afstand. Zonder dat de leerlingen het beseffen is Hij bij hen betrokken en is Hij hen nabij. 'Zó is het ook met jullie, vanuit de hoge hemel ziet Hij jullie. Hij is jullie nabij in deze verdrietige situatie.'

Spontaan welden de woorden op uit mijn hart. Terugfietsend dankte ik de Goede Herder voor dit bijzondere teken van Zijn aanwezigheid! Later kwamen ze terug op dat ontroerende gesprek. De geloofswetenschap dat de Goede Herder hen zag en nabij was, had hen werkelijk vertroost. Ze wisten zich op een wonderlijke manier door Hem gedragen en konden weloverwogen de noodzakelijke beslissingen nemen.

Cadeautje

Wat gebeurt er wanneer zo'n bijbelwoord je spontaan te binnen valt? Is dat een 'toevalstreffer' of mag je dit duiden als een geschenk van de Goede Herder?

Gezien de zucht tot Hem, was het mij duidelijk: dit was een geschenk. Primair voor die ontredderde ouders, maar ook voor mij. Sindsdien ben ik vrijmoediger geworden om spontaan binnenvallende Bijbelwoorden, Psalm- of liedregels te interpreteren als 'cadeautjes' van Christus. Daardoor is mijn omgang met Hem concreter en levendiger geworden, heeft ze ook meer de kleur van dankbaarheid gekregen.

Soms vertellen ouderen dat hun spontaan een Bijbeltekst of Psalm- of liedregel te binnen schiet, waardoor ze echt bemoedigd worden. 's Nachts bijvoorbeeld, als ze wakker liggen en zich in het donker zorgen maken. Vaker nog vertellen ze van zo'n ervaring zonder dat er sprake is van een concrete aanleiding. Spontaan begint er een lied in hen te zingen en soms neuriën ze zachtjes mee. Op de vraag of zij dit ook als een geschenk van de Goede Herder ervaren en Hem daar bewust voor danken, is het antwoord nogal eens ontkennend. Dat is geen onverschilligheid, maar ze vinden zo'n ervaring eigenlijk te onbeduidend om in verband met Christus te brengen. Kan dat wel? Mag dat wel?

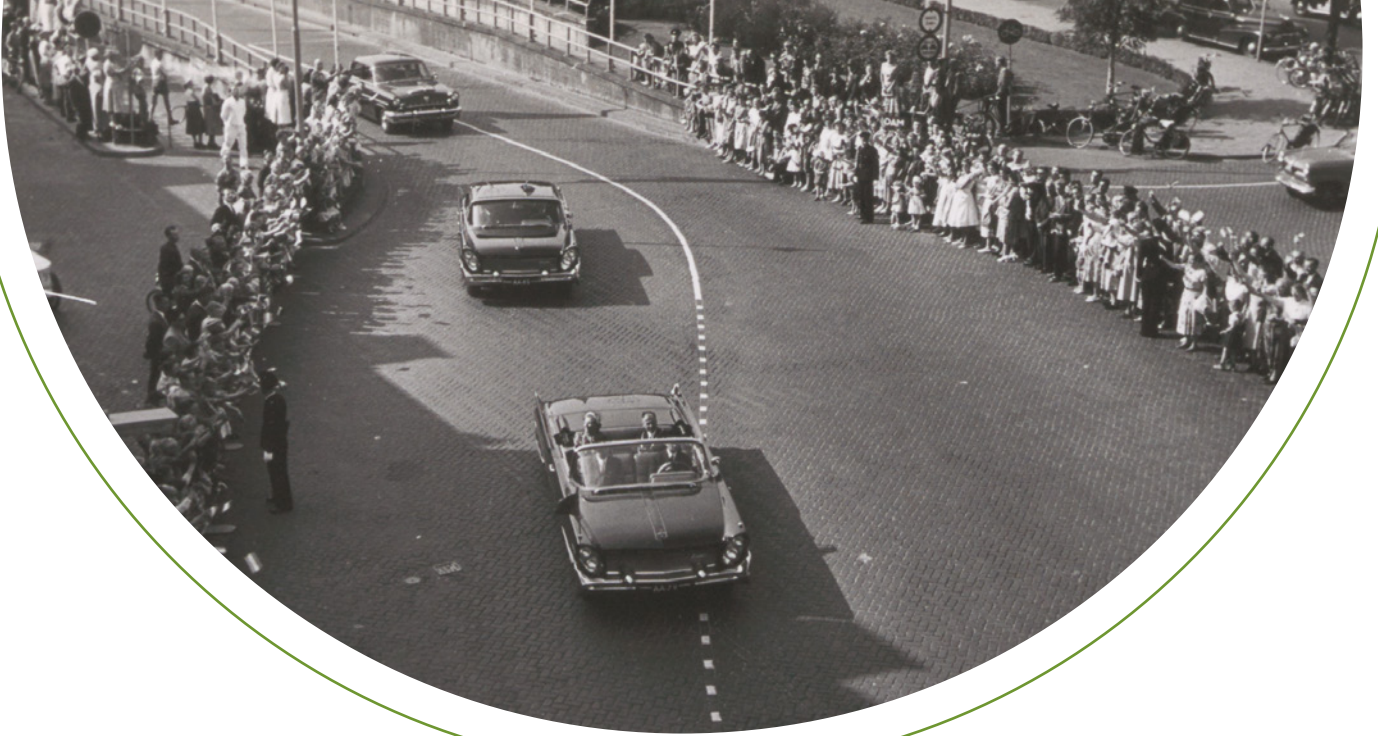
Zonder dat de leerlingen het beseffen is Hij bij hen betrokken en is Hij hen nabij.'

Uitnodiging

Ik wil u uitnodigen om bij zo'n spontane inval die relatie met Christus juist *bewust* te leggen en Hem *expliciet* voor dit geschenk te bedanken. Daar zijn goede redenen voor. Zo'n ogenschijnlijk onbeduidende ervaring is een teken dat Christus *lééft*, dat Hij u ziet en nabij is! Daarbij komt: dat Christus op deze manier geëerd wordt. Er is niets dat een mens dichter bij Hem brengt dan Hem danken en eren. Als u op deze uitnodiging ingaat, zal het uw relatie met Christus dan ook echt ten goede komen.

*Ds. H.G. de Graaff,
Nieuwerbrug aan den Rijn*

Jahwe Zebaoth

Als kind was ik al geen vechtersbaas. En eigenlijk kwam me dat slecht uit, want niet ver van onze christelijke school stond de 'openbare'. De 'openbare' jongens waren bepaald geen *hooligans*, maar toch ging er van een groepje van hen een bepaalde huiver uit. Liever liep ik een paar straatjes om dan dat ik langs zo'n groepje heenliep. Je angst kleurde het beeld verder in: het kón bijna niet anders of ze stonden in slagorden opgesteld, klaar om er op los te slaan.

Sommige mensen ervaren een dergelijke angst bij Bijbelwoorden, bijvoorbeeld als het gaat over 'de HERE van de hemelse legermachten' of in de ietwat geheimzinnige taal van de Statenvertaling: de HEERE der heirscharen, Jahwe Zebaoth. Bij die term voelen ze meteen een siddering over hun rug. Angst. Zin om weg te kruipen.

Zijn die teksten over 'de HERE van de hemelse legermachten' alleen maar vreeswekkend? Of zou je er ook blij en verwonderd van kunnen worden?

Een andere herinnering helpt me daarbij. Juliana, onze toenmalige koningin, bracht een bezoek aan

Dordrecht. Ik stond als kind langs de kant van de weg en zag een indrukwekkende stoet voorbijtrekken. Pas na een stuk of wat motoren en mooi uitgedoste politie te paard verscheen dan eindelijk in een open auto, de koningin. Majestueus. Onze koningin! Ik was geïmponeerd, maar vond het allerm minst beangstigend of bedreigend. De ervaring was eerder verbonden met bewondering en 'klein geluk', omdat je deel uitmaakte van de groep voor wie zij 'onze koningin' was.

'HERE van de hemelse legermachten'. Het kan dreigend klinken, maar kan ook ervaren worden als blij verbondenheid. Mijn kleine leven in de ontmoeting met God en Zijn gevolg. De Bijbel spreekt dan over 'de vreze des HEREN'.

***Wie is die Vorst, zo groot in kracht?
't Is 't Hoofd van 's hemels legermacht;
Hem eren wij met lofgezangen (Ps. 24).***

*Ds. H.G. de Graaff,
Nieuwerbrug aan den Rijn*

**Gij ziet ons vechten met de macht
van dood en chaos, angst en nacht.**

**Gij komt ons reddend tegemoet
en treedt de golven met uw voet.**

**Maar wij herkennen niet uw gaan
en zien U voor een spookbeeld aan,
want mateloos zijn wij verblind
in ons gevecht met storm en wind.**

**Heer, dwing de stormwind weg te gaan
en raak ons met uw geestkracht aan,
opdat wij over 't boze tij
het land zien aan de overzij.**

*Tekst: Jan Peter Schouten, bij Marcus 6:45-52.
Lied 933, uit: 'Zingen en bidden in huis en kerk' (2013).*

LICHTSPOOR

Lichtspoor verschijnt zes maal per jaar en is een uitgave van de IZB, vereniging voor zending in Nederland.

Redactie

ds. J.H. Gijsbertsen (voorzitter)
M. Verkaik (secretariaat)
ds. H.G. de Graaff
ds. J. Westland
N.A de Waal
K. van Noppen

Redactie-adres

Breestraat 59-61
3818 BH Amersfoort
Tel. (033) 461 19 49
E-mail: info@izb.nl

Fotoverantwoording

Shutterstock, pag. 1, 9 en 10.
Koos van Noppen: pag. 3, 5 en 8.
Pixabay: pag. 7.
Beeldbank Regionaal Archief
Dordrecht